

Suomen kestävä
kehityksen toimikunta

Finlands kommission
för hållbar utveckling

Finnish National Commission
on Sustainable Development

Mötet av kommissionen för hållbar utveckling

Tid: den 4 mars 2024 kl. 14.00–15.30

Plats: Lilla parlamentets auditorium, Arkadiagatan 3

Mötets teman: organiseringen av kommissionen för hållbar utveckling för perioden 2024–2027 och likabehandling

1. Mötets öppnande

Kommissionens ordförande, statsminister Petteri Orpo, öppnade kommissionens möte klockan 14.04, och inledde en ny mandatperiod för kommissionen för hållbar utveckling. Kommissionen arbetar med målet att trygga möjligheterna till ett gott liv för både nuvarande och kommande generationer. Kommissionens arbete är målinriktat och viktigt både nationellt och globalt.

Utmaningarna kring hållbar utveckling kan inte lösas utan internationellt samarbete. Kommissionens uppgift är att påskynda verkställandet av FN:s handlingsplan för hållbar utveckling Agenda 2030 och följa upp och utvärdera hur den genomförs i Finland. Också riksdagens framtidsutskott medverkar i detta arbete enligt sitt eget perspektiv. Det osäkra världsläget och olika kriser fördröjer arbetet och desto viktigare är arbetet för att främja dessa mål. Det arbete för hållbar utveckling som i hemlandet utförs med hela samhällets krafter har varit och kommer även i fortsättningen att vara en central del av verkställandet av Finlands internationella åtaganden. En av kommissionens uppgifter är att se till att de internationella målen inkluderas i den nationella politiken.

Ordförande betonade att regeringsprogrammet bygger på tanken om ett starkt och engagerat Finland som är hållbart både ekonomiskt, socialt och ekologiskt. Även om det förs en stark debatt finns det ändå ett brett engagemang i de tre elementen av hållbarhet. Att värna om den ekonomiska hållbarheten är av största vikt för att det finländska välfärdssamhället ska kunna tryggas. Högklassig utbildning är ett centralt verktyg för att minska ojämlikheten. Även investeringar i FUI-sektorn stärker uppbyggandet av framtiden. En hållbar karriär förutsätter ekonomisk tillväxt. För närvarande behövs en stark grön omställning där ekonomisk tillväxt och utsläppsminskning möjliggörs samtidigt. Tack vare energiomställningen finns det ännu bättre utgångspunkter för detta än tidigare. Finland kan vara en vägvisare i hållbara lösningar som stöder en grön omställning.

Finlands utgångspunkt är att man tillsammans som Europa kan arbeta mer för hållbar utveckling. Ett av Finlands nyckelmål för den kommande EU-kommissionens agenda är att främja en ren omställning samt bioekonomi och cirkulär ekonomi. Det pågår påverkansarbete för att höja målet och som kommission och medlemmar i den kan man

tillsammans bidra till att främja dessa påverkansmål. Vid sidan av att stävja klimatförändringen har regeringen också som mål att stärka den biologiska mångfalden och bekämpa naturförlusten. Klimat- och naturpolitiska frågor är så viktiga och tväradministrativa att det är viktigt att behandla dem i flera forum. På så sätt möjliggör vi också en bredare samhällsdebatt om aktuella frågor i anslutning till temana.

Arbetet för hållbar utveckling är långsiktigt och fortsätter över regeringsperioderna. En vision om hållbar utveckling utarbetades under perioden 2016–2019. Strategin färdigställdes under perioden 2020–2023 och nu utarbetar vi en åtgärdsplan för den för att utveckla målen till konkreta åtgärder. Kommissionen kommer vid sina möten att behandla centrala frågor i regeringsprogrammet ur hållbarhetsperspektiv och tillsammans bedöma hur vi kan stöda dem genom genomförandet av strategin och kommissionens arbete.

Kommissionens arbete struktureras med hjälp av tre grundpelare: ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. I ett socialt hållbart samhälle kan var och en uppleva att hen är jämlik med andra och accepteras för den hen är. Vid detta första möte kommer vi att granska regeringens meddelande från förra hösten om främjande av likabehandling, jämställdhet och icke-diskriminering, höra kommentarer av hållbarhetspanelen och gruppen De ungas Agenda 2030 och därefter föra en gemensam diskussion om ämnet.

Under de kommande mötena står stora ekonomiska frågor samt klimat- och naturpolitiska frågor på agendan. Kommissionen uppnår det bästa resultatet genom att öppet diskutera, modigt föra fram olika synvinklar och utmana varandras tänkande på ett konstruktivt sätt.

2. Kommissionens konstituering, val av vice ordförande

Ordförande, statsminister Petteri Orpo, presenterade arrangemangen kring ordförandeskapet enligt vilka suppleanter för statsministern vid behov är idrotts- och ungdomsminister Sandra Bergqvist, jord- och skogsbruksminister Sari Essayah eller miljö- och klimatminister Kai Mykkänen.

Ordföranden presenterade ordförandekandidaterna, som inte diskuterades. Det konstaterades att kommissionens ena vice ordförande är Saana Ylikruuvi, jämlik äldre ordförande för mandatperioden för gruppen De ungas Agenda 2030, och den andra vice ordförande är Antti Herlin från TAH-stiftelsen. De jämlika vice ordförandena stöder ordföranden i planeringen och ledningen av möten, utarbetandet av slutsatser och planeringen av hur dessa utnyttjas.

3. Kommissionens arbetsarrangemang och mötesplan 2024 för perioden 2024–2027

Kommissionens generalsekreterare Eeva Furman presenterade kommissionens sammansättning, sekretariat, arbetsarrangemang och mötesplan för 2024. Nya aktörer i kommissionens är representanter för kultur- och mediebranschen och expertgruppen har utvidgats med representanter för UN Global Compact, Motiva och Statistikcentralen.

Kommissionens strategi består av sex förändringsområden och stöd för genomförandet av Agenda 2030 globalt. Under 2024–2027 kommer kommissionen att fokusera på följande uppgifter:

- 1) Bereda en åtgärdsplan för kommissionens strategi för att i omfattande utsträckning främja hållbarhet i nuläget och under kommande generationer.
- 2) Stöda den samhälleliga hållbarhetsgranskningen vid statsrådets kansli.
- 3) Följa upp genomförandet av strategin för hållbar utveckling och utvärdera hur FN:s globala handlingsplan för hållbar utveckling Agenda 2030 genomförs i Finland.
- 4) Främja en aktivare användning av det nationella samhälleliga åtagandet för hållbar utveckling (Åtagande2050).

Kommissionen ordnar möten tre gånger per år och vid mötena behandlas aktuella mål, politiska planer osv. i regeringsprogrammet som anknyter till strategins framskridande och olika dimensioner av hållbarhet. Representanter för de ordinarie medlemmarna och experter deltar i kommissionens möten. Följande möten hålls i september och november. Utöver kommissionens officiella möten utförs arbete i tre temagrupper genom praktiska samarbetsinitiativ. Medlemmar, suppleanter samt sakkunniga kan delta i temagruppernas arbete och de sammanträder 5–6 gånger per år. Målet är att ur temats synvinkel ta fram konkreta förslag till strategins åtgärdsplan för varje förändringsområde.

Temagrupperna är

- I) mekanismer och strukturer för hantering av hållbar utveckling
- II) framtida kunskaper och färdigheter
- III) förändrade värderingar, attityder och praxis

Medlemmarna i kommissionen ombads anmäla sig till temagruppernas arbete genom att besvara en enkät efter mötet.

Inom ramen för kommissionen ordnas dessutom morgonkaffe med olika teman, workshoppar och annan verksamhet som stöder växelverkan samt nätverksbildning. De viktigaste kommande evenemangen är seminariet Läget och framtiden för hållbar utveckling som ordnas tillsammans med riksdagens framtidsutskott den 12 juni 2024 samt ett gemensamt seminarium med utvecklingspolitiska kommissionen på hösten. Även främjandet av hållbar utveckling inom FN syns i kommissionens arbete, bland annat i form av deltagande i beredningen av Finlands landsrapport (ges sommaren 2025).

I diskussionen lyftes upp det behov av rundabordsdiskussioner om klimat- och naturpolitiken som skrivits in i regeringsprogrammet som en separat aktör. Ordföranden lyfte fram att avsikten är att klimatpolitiska frågor förutom i kommissionen för hållbar utveckling också regelbundet ska diskuteras mellan ordförandena för riksdagspartierna. Därtill kommer den parlamentariska uppföljningsgruppen för klimatpolitik och bland annat det ekonomiska rådet att behandla detta tema och modellerna för detta kommer att preciseras. Medlemmarna lyfte också fram utmaningen med att mäta framstegen inom förändringsområdena, utmaningen med temagrupperna i förhållande till de redan mångfasetterade brytningsområdena och behoven av tillräckligt omfattande och genomgående teman för att skapa ramar för arbetet. Sekretariatet beaktar de frågor som lyfts fram i sin expertberedning och ordföranden betonade att arbetet i kommissionen är en process under utveckling.

4. Verkställande av statsrådets meddelande om likabehandling och presentation av kampanjen mot rasism

Kommissionens ordförande, statsminister Petteri Orpo, gav bakgrundsfakta till beredningen av meddelandet om likabehandling sommaren 2023. Det budskap som konstaterades enhälligt i riksdagen om att diskriminering inte tillåts i det finländska samhället var mycket viktigt. Den sociala hållbarheten stärks av upplevelsen av jämlikhet och temat är också viktigt för regeringen. År 2022 hade cirka 9 procent av befolkningen i Finland utländsk bakgrund och det finländska samhället blir hela tiden mångsidigare. Många står inför att lära sig nya saker och anpassa sig i samband med denna förändring. I en sådan förändring behövs förtroende för människor, samhället och institutionerna. Ordförande betonade att regeringen förbinder sig att främja likabehandling på bred front och under hela valperioden. Det finns inget utrymme för rasism i Finland. Vi måste bygga upp ett Finland som är tryggt och jämlikt för alla, och i detta arbete behövs förutom politiker också en insats av hela samhället. I augusti 2023 gav regeringen riksdagen ett meddelande om åtgärder för att främja likabehandling, jämställdhet och icke-diskriminering.

Katriina Nousiainen från statsrådets kansli presenterade ett projekt för att verkställa meddelandet om likabehandling som genomförs under ledning av SRK i samarbete med justitieministeriet. För närvarande bereds ett åtgärdsprogram som blir klart på våren. Detta program är ett nytt handlingsprogram mot rasism som baserar sig på meddelandet och det arbete som tidigare utförts. Det pågår redan många åtgärder inom ramen för meddelandet eftersom åtgärderna också omfattar projekt som ingår i regeringsprogrammet, till exempel samernas sannings- och försoningsprocess. Om tre veckor ordnas statsministerns rundabordsdiskussion om likabehandling i arbetslivet. I meddelandet har redan beslutats att en kampanj mot rasism ska inledas. Målet med kampanjen är att göra konkreta åtaganden om arbete mot rasism och detta görs i samarbete med Motiva. För kommissionen är det viktigt att kampanjåtaganden utarbetas på plattformen Åtagande 2050. Kommissionens medlemmar och de instanser de representerar uppmanades att medverka i genomförandet av kampanjen. Åtagandena ska vara nya åtgärder och i synnerhet när det gäller arbetslivet efterlyses nya initiativ.

Arto O. Salonen från hållbarhetspanelen och Hanna Höijer från gruppen De ungas Agenda2030 framförde efter begäran om kommentarer sina synpunkter om verkställandet av meddelandet och kampanjens koppling till genomförandet av kommissionens strategi.

Salonen betonade i sitt anförande behovet av att i stället för att diskutera kulturell mångfald diskutera interkulturalitet eftersom man då får igång en diskussion om samarbete och växelverkan mellan personer från olika kulturer. Höijer betonade i sitt anförande behovet av konkreta handlingar i arbetet mot rasism, arbetets långsiktiga betydelse för de nuvarande ungdomarnas framtid och värderingar samt behovet av att på ett starkt och uppskattande sätt involvera personer som upplever rasism i planeringen av åtgärderna.

I diskussionen betonades hur förtroendet byggs upp genom trovärdiga åtgärder och beslut. Det konstaterades att åtagandena är ett konkret verktyg som visar det finländska samhället att det finns vilja att verka för likabehandling och att det i stor utsträckning behövs åtaganden även av partierna. Utmaningarna i det mångfacetterade arbetslivet lyftes fram, i

synnerhet kraven på språkkunskaper, och det ansågs viktigt att metoderna för att förebygga bland annat människohandel och arbetsrelaterat utnyttjande används även i fortsättningen.

Man lyfte också fram vikten av att bekämpa hatretorik och riktade trakasserier med hjälp av lagstiftning. Också olika kulturella samfund och religionssamfund och deras strukturer ansågs vara viktiga i bekämpningen av rasism. Även företagens åtgärder för att främja icke-diskriminering och social hållbarhet har betydelse. Man önskade att åtgärdsprogrammet följs upp och utvärderas aktivt. Det betonades att människogrupper som utsätts för rasism, även andra än invandrare, ska tas med i beredningen av programmet. Ett ledarskap för arbetet mot rasism och främjandet av likabehandling, ändrade värderingar samt betydelsen av medkänsla ansågs för varje aktörs del vara viktiga såväl i beredningen som i det principiella och konkreta främjandet av frågan.

5. Mötets avslutande

Ordförande tackade för den aktiva diskussionen och avslutade mötet klockan 15.37. Nästa möte hålls i september och temagrupperna inleder sitt arbete före detta.